

Nepramanytas Aliaskos nuotykis

Iki šiol apie Aliaską žinojau tik tiek, jog XIX amžiaus pabaigoje Rusijos imperija pardavė ją Jungtinėms Amerikos Valstijoms už 7,2 mln. dolerių. Kad tai didžiausia ir rečiausiai apgyvendinta JAV valstija, kurią kaip kelionių objektą pasirenka nekomercinių kelionių mėgėjai, dievinantys nepaliestą gamtą ir neskaičiuojantys pinigų. Na, ir kad į ją prieglobsčio ieškoti plūsta visokio plauko nusikaltėliai, nes slėpynių net pati policija nežais ieškodama Aliaskos giriose.

Į Aliaską vykau ne pasigėrėti kraštovaizdžiu, o užsidirbti. Tris mėnesius praleidau šiame nuošaliame krašte. Kaip ir daugybė kitų studentų, ieškojau Amerikoje patrauklios vietelės, kuri mane priglaustų pagal programą „Work & Travel“. O kurią destinaciją rinktis? Kepintis po saule Floridoje, ganyti arklius Montanos dykrose, kepti dešrainius Teksase, o gal Kalifornijoje suktis tarp suvenyrų stendų? Dėl didžiulės konkurencijos – apie 2 tūkst. lietuvių skrido į Ameriką turėdami tuos pačius lūkesčius kaip ir aš. Nebuvo ko aikštytis, tad su drauge priėmėme pasiūlymą per vasarą padirbėti viename Aliaskos nacionaliniame miške esančiame rąstinių namelių komplekse. Jie savo svetainėje rašė: „Pasiryšk autentiškam Aliaskos nuotykiui. Išeik iš minios ir mėgaukis Aliaskos paslapties ramybe, kalnų žavesiu. Tai fantastiška vieta Kenajaus pusiasalyje“. Vėliau įsitikinome, kad gamta Aliaskoje tikrai iš didžiosios raidės: 17 didžiausių Amerikos viršukalnių, ledynai ir fiordai, ugnikalniai ir kalnų ežerai (jų Aliaskoje 3 milijonai), trys jūros.

Šeimnininkas mums patarė nesivežti jokių vasariškų rūbų, juolab bikinių, o apsirūpinti neperšlampamais ir neperpučiamais drabužiais bei kalnų batais. Jis buvo teisus – mano dėvima striukė per 3 mėnesius... surūdijo. Vienintelę dieną temperatūra pakilo iki 12 laipsnių šilumos, tada pabandėme maudytis, bet mėšlungio sutraukti metėme šį užsiėmimą.

Taigi jau kraunantis daiktus viskas atrodė keisčiau nei keista. Skridome į Stambulą, iš ten – į San Franciską, tada – į Sietlą, galop išlipome nedideliame Ankoridžo (didžiausio Aliaskos miesto, populiacija 298 192 žm.) – oro uoste.

Pirmasis instruktažas – kaip apsiginti nuo lokių

Kelias valandas patrūnijusiu lengvuuju sunkvežimiu dardėjome miško keliais, kol pasiekėme savo darbo vietą. Surinkta 27 žmonių įvairiautė kompanija (studentai ir šiaip romantikos mėgėjai) visą vasarą turėjome aptarnauti čia apsilankančius turistus. Buvo ir tokių,

kurie turėdami darbą JAV atskrenda čia jau daug metų iš eilės per vasarą užsidirbti, nes algos Aliaskoje gerokai didesnės, o išleisti pinigų neįmanoma, apie tai papasakosiu vėliau.

Pirmasis instruktažas, kurį vedė šeimininkas – kaip apsiginti nuo meškų. Visi gavome po flakoną „Purškalo nuo lokių“. Šis nedidelio gesintuvo dydžio daiktas turėjo tapti mūsų išsigelbėjimu, jeigu sutiktume keturkojį. Lokių ten šmirinėja, regis, už kiekvieno medžio, bet ne visi pavojingi. Juodieji, pavyzdžiui, patys bijo žmonių, ir tokį sutikus reikia kelti rankas į viršų, riaumoti ir visaip gąsdinti, kad lokys matytų – esi už jį didesnis ir stipresnis. Tada jis paprastai apsisuka ir nueina. Tačiau rudieji grizliai ne tokie taikūs. Juos atbaidyti tenka minėtu purškalu, kuris yra ašarinių ir paralyžiuojančių dujų mišinys. Tiesą sakant, nemokėsiškai naudojantis, tiesus kelias į susinaikinimą. Į klausimą „o jei purškalas nesuveikia“, buvo atsakyta, kad tuomet reikia gultis ant žemės veidu žemyn, susiriesti į kūdikio pozą, rankomis apglėbti savo kaklą ir apsimesti negyvam. Tada lokys tave patąsys kaip skudurą ir nueis (tikėkimės).

Išsėdėti tame namelių rezervate buvo nepakeliama, todėl rizikavome ir ėjome į kalnų žygius. Ne kartą šalia traškėjo šakos – jautėme, kad mus lydi lokys, teko matyti ir garuojančių išmatų krūvelių. Tada mintys apie purškalą ir tą „kūdikio pozą“ atrodydavo visai nejuokingos.

Lokius jie myli ir saugo, veikia vadinamosios meškų sanatorijos, jose priglaudžiami ligoti arba nusenę gyvūnai.

Jeį pradingai – tavo reikalas

Per instruktažą taip pat sužinojome, kad Aliaska yra pirmoje vietoje pasaulyje pagal žmonių dingstamumą. Čia galima prapulti kaip adatai šieno kupetoje. Kodėl? Nes teritorija milžiniška, o gyventojų – labai mažai. Štai palyginkime: Aliaskoje gyventojų yra 732 673, Lietuvoje – 2,8 mln. Aliaskos plotas 1 717 856 kv. km., Lietuvos plotas – 65 300 kv. kilometrų.

Šeimininkas neslėpė ir to, kad būtent į Aliaską traukia pabėgę kaliniai arba nuo teisėsaugos besislapstantys nusikaltėliai. Kita vertus, vienai klajoti šioje atšiaurioje vietoje nekiltų nė minties. Viską darėme būreliais – irklavome tarnybinę kanoją, važiovome palaipti kalnais arba tam skirtais pasivaikščiojimo takais, traukėme žvejoti laišų arba... šaudyti į skardines. Taip, šaunamieji ginklai čia visiškai normalus dalykas. Ginklų leidžiama įsigyti nuo 16 metų, nereikia net tėvų sutikimo ar gydytojo leidimo.

Kadangi Aliaska – medžiotojų kraštas, tai ginklų stovai ten pastatyti prie durų, kaip kad Vilniuje stovai skėčiams susidėti. Na, o pagrindinė interjero puošmena – žinoma, žvėrių iškamšos.

Mėgaujasi Aliaskos oru

Nuo skaidraus it krištolas oro mus, miesto jaunimą, kurį laiką kamavo savotiška migrena dėl tokio didelio kiekio deguonies. Štai ko – būtent to nenusakomo grynumo oro pakvėpuoti – čia atvyksta minios turistų. Mūsų klientai buvo vien vyresnio amžiaus žmonės, Aliaską pasirinkę

kaip vietą 50-osioms vestuvių metinėms ar 80-mečiui paminėti. Kadangi dirbau kambarine, mačiau, ką jie atsivežę – valiau dulkes nuo kraujospūdžio ir deguonies aparatų, lagamino dydžio vaistinėlių. Matant kalnus vaistų atrodė, kad tie žmonės jau turėtų nebejudėti ir gulėti intensyviosios terapijos skyriuje. Nieko panašaus – jie išsipirkdavo namelį mažiausiai savaitei ir kasdien eidavo į kalnus stebėti baltųjų erelių ar kitos egzotikos. Visi be išimties turėjo vardines piliulių dėtuves: tai plastikiniai dėklai, suskirstyti savaitės dienomis, turintys padalas „rytas“ ir „vakaras“. Išvažiudamas į kelionę susidedi tabletes visai savaitei, paskui jokio pavojaus pamiršti ar perdozuoti.

Mažiausia medinio namuko kaina 159 doleriai (1 para), didžiausia (yra židinytis ir vaizdas į kalnus) – 295 doleriai.

Cukraus kraštas

Aliaskoje galima atsivalgyti laišų, nes jos čia šokinėja tiesiai į rankas. Tačiau, patikėkite, kai laišas valgai mėnesį iš eilės, norisi ir ko nors įprastesnio. Mums, aptarnaujančiam personalui, kasdien buvo leidžiama valgyti pietus už 14 dolerių. Už tokią sumą išeidavo tik mėšainis su bulvytėmis. Šeiminkas leisdavo kartą per dvi savaites pasiimti jo automobilį ir važiuoti į artimiausią prekybos centrą už 100 kilometrų. Ten galėjome nusipirkti maisto, iš kurio gaminomės valgyti savo virtuvėlėse. Kaip nusivylėme, kai pirmą kartą apsilankę „Wallmart“ prekybos centre pamatėme, kad ten lentynos pilnos TIK sudedamųjų dalių mėšainiams gaminti. Lietuviškas organizmas į tokią mitybą reagavo staigiai – per mėnesį prisidėjo 11 svarų (5 kilogramai). Ilgiau dirbantys virėjai pasakojo, kad lietuvaitėms merginoms priauga ir 20 kg per vasarą, jeigu tik jos maitinasi įprastu amerikietišku maistu.

Per kelias savaites iš kambarinės buvau paaukštinta į maisto servituotoją, tad dėlioju turistams standartinius pusryčius: lietinius blynus turėjau tikrąja žodžio prasme paskandinti klevų sirupe, viską apibarstyti cukraus pudra, o šalia dar padėti indelius su sviestu, ruduoju cukrumi ir medumi. Po pusryčių poilsiavietės svečiai galėdavo čia pat skanauti deserto, tam buvo skirtas atskiras suvenyrų-saldumynų namelis, kuriame – spurgos, keksai, pyragai ir ledai.

Kaimelių šventės – tik spėk suktis

Kadangi Aliaskoje 2 kv. km gyvena vidutiniškai 1 žmogus, jie turi didžiulį norą burtis ir švęsti. Svečiavausi ten tik vieną vasarą, o atšventėme 5 dienas trukusias amerikietiškas Jonines, Tėvo dieną, Nepriklausomybės dieną (liepos 4-ąją) ir bene 8 skirtingas miestelių šventes. Kiekvienas miestelis turi savitą stilių, išskirtinumą, pagal tai ir šventės: medkirčių, medžiotojų, didžiausio paršo, liaudies muzikos ir rankdarbių festivaliai „Alaska State Fair“, mėlynių festivalis „Blueberry Days“.

Sakysite, kad nieko naujo, nes ir mūsų krašte vyksta Grybų ar Žagarės vyšnių šventės, tačiau ten jos yra visuotinė aistra, nes į tokias miestelių šventes suguža, regis, visi aliaskiečiai. Miestelyje išdygsta atrakcionų parkas ir būtinai su elektroniniu buliumi aptvare, daugybė greitojo maisto paviljonų, viskas pakvimpa degintu cukrumi ir prasideda linksmybės, tarkime, medkirčių rungtynės, kuris greičiau išdroš lokio skulptūrą ar prisilaikydamas grandinėmis užsiropš į medį.

Reikia nepamiršti, kad Aliaskos valstijoje legalios kanapės, neva dėl medicininių tikslų, todėl miesteliuose apstu parduotuvėlių, kuriose bet kuriuo paros metu gali apsirūpinti „žole“. Tikrai išsižiojome iš nuostabos, kai pavartėme kasmėnesinį žurnalą „Aliaskos lapas“ (*Alaska's Leaf*), kuriame pristatomos naujausios subrandintos kanapės, sukryžminti hibridai ir poveikis, netgi renkama mėnesio „žolė“ (rugpjūčio mėnesį nugalėjo žolės mišinys „Dievo dovana“ (*God's gift*)). Miestelių šventėse vietiniai eskimai vilioja turistus rankų darbo stiklinėmis, ornamentais ir totemais puoštomis medinėmis pypkutėmis ir tabokinėmis.

Sugrįšiu po 50 metų

Užsidirbti pavyko, nes net labai stengdamasi nesugebėjau išleisti pinigų gyvendama viduryje miško. Laikas ten, regis, sustojęs. Viešbučio kambariuose vis dar stovi senieji vaizdo magnetofonai, šalia jų – krūvelė vaizdajuosčių, o viešbučio bibliotekoje rasi nebent klasikinių romanų (man tai buvo gera proga anglų kalba perskaityti F. Dostojevskio „Brolius Karamazovus“).

Ar dar sugrįšiu? Mielai, bet kaip mano viešbučio klientai senukai – į povestuvinę auksinių ar deimantinių vestuvių kelionę.